

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC

NGUYỄN ĐÌNH LONG

PHÂN TÍCH CẤU TRÚC
CỦA MỘT SỐ HỢP CHẤT 2-AZA-ANTHRAQUINON
BẰNG CÁC PHƯƠNG PHÁP PHỔ HIỆN ĐẠI

LUẬN VĂN THẠC SĨ HÓA HỌC

THÁI NGUYÊN - 2017

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC

NGUYỄN ĐÌNH LONG

PHÂN TÍCH CẤU TRÚC
CỦA MỘT SỐ HỢP CHẤT 2-AZA-ANTHRAQUINON
BẰNG CÁC PHƯƠNG PHÁP PHỔ HIỆN ĐẠI

Chuyên ngành: Hóa phân tích

Mã số: 60 44 01 18

LUẬN VĂN THẠC SĨ HÓA HỌC

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. NGUYỄN VĂN TUYẾN

THÁI NGUYÊN - 2017

LỜI CẢM ƠN

Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc, em xin chân thành cảm ơn GS.TS. Nguyễn Văn Tuyền, T.S Phạm Thế Chính và T.S Phạm Thị Thắm đã giao đề tài và tận tình hướng dẫn em trong suốt thời gian thực hiện đề tài.

Em xin chân thành cảm ơn các cán bộ phòng Hóa Dược, thuộc Viện Hóa học - Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam đã tận tình giảng dạy và hướng dẫn em trong quá trình học tập, thực nghiệm và thực hiện đề tài.

Em xin cảm ơn các thầy cô khoa Hóa Học - Trường Đại Học Khoa Học Thái Nguyên đã trang bị cho em kiến thức để tiếp cận với các vấn đề nghiên cứu khoa học và các bạn học viên lớp K9B - lớp Cao học Hóa đã trao đổi và giúp đỡ em trong suốt thời gian thực hiện đề tài.

Cuối cùng, em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình em, bạn bè và đồng nghiệp của em - những người đã luôn bên cạnh động viên và giúp đỡ em trong suốt thời gian học tập và thực hiện luận văn này.

Hà Nội, ngày 14 tháng 5 năm 2017

Tác giả luận văn

Nguyễn Đình Long

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN	a
MỤC LỤC	b
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT	d
DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ	e
DANH MỤC CÁC HÌNH	f
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. TỔNG QUAN	3
1.1. Tổng quan về các phương pháp xác định cấu trúc.....	3
1.1.1. Phương pháp phổ hồng ngoại (IR).....	3
1.1.2. Phương pháp phổ cộng hưởng từ hạt nhân (NMR)	4
1.1.3. Phương pháp phổ khối lượng (MS)	6
1.2. Phân tích các đồng phân đối quang.....	8
1.2.1. Phương pháp tách các đồng phân đối quang bằng enzym.....	9
1.2.2. Tách các đồng phân đối quang nhờ tác nhân bất đối hỗ trợ	9
1.2.3. Tách đồng phân đối quang bằng các phương pháp hóa lý hiện đại	10
1.2.4. Phân tích các đối quang nhờ phương pháp NMR.....	11
Chương 2. THỰC NGHIỆM	17
2.1. Hóa chất và thiết bị	17
2.1.1. Hóa chất và dung môi	17
2.1.2. Thiết bị xác định và phân tích cấu trúc	17
2.1.3. Phân tích xác định cấu trúc, định tính phản ứng và kiểm tra độ tinh khiết của các sản phẩm tổng hợp được.....	18
2.2. Phân tích cấu trúc của một số hợp chất 2-aza-anthraquinon	18

2.2.1. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-metyl-benz[g]isoquinolin-5,10-dion (39a).....	18
2.2.2. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-isopropyl-benz[g]isoquinolin-5,10-dion (39b).....	20
2.2.3. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-phenylbenz[g]isoquinolin (39c) .	21
2.2.4. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-(4'-florophenyl)-benz[g]isoquinolin-5,10-dion (39d)	23
Chương 3. KẾT QUẢ THẢO LUẬN	26
3.1. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-metyl-benz[g]isoquinolin-5,10-dion (39a).....	26
3.2. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-isopropyl-benz[g]isoquinolin-5,10-dion (39b).....	30
3.3. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-phenylbenz[g]isoquinolin (39c)....	32
3.4. Chuẩn bị mẫu và phân tích cấu trúc 3-(4'-florophenyl)-benz [g]isoquinolin-5,10-dion (39d)	36
KẾT LUẬN	41
TÀI LIỆU THAM KHẢO	42
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

^{13}C - NMR	Phổ cộng hưởng từ hạt nhân carbon-13 (^{13}C Nuclear Magnetic Resonance)
DMSO	Dimethyl sulfoxide
^1H - NMR	Phổ cộng hưởng từ hạt nhân proton (^1H Nuclear Magnetic Resonance)
HPLC	Sắc ký lỏng hiệu năng cao
IR	Phổ hồng ngoại (Infrared Spectroscopy)
MS	Phổ khối lượng va chạm điện tử (Electron Impact-Mass Spectrometry)
$\delta_{\text{H}}, \delta_{\text{C}}$	Độ chuyển dịch hóa học của proton và cacbon
ppm	Phần triệu (parts per million)
s	singlet
dd	Double doublet
CHCl_3	Clorofom
EtOH	Etanol
MW	Microwave; v.sáng
MeOH	Metanol
OMe	Metoxy
SOCl_2	Sulfonylclorua

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ

Sơ đồ 1.1:	.....	9
Sơ đồ 1.2:	.....	9
Sơ đồ 1.3:	.....	10
Sơ đồ 1.4:	.....	12
Sơ đồ 3.1:	Chuẩn bị mẫu hợp chất 39a	27
Sơ đồ 3.2:	Chuẩn bị mẫu hợp chất 39b	30
Sơ đồ 3.3:	Chuẩn bị mẫu hợp chất 39c.	33
Sơ đồ 3.4:	Chuẩn bị mẫu hợp chất 39d	37

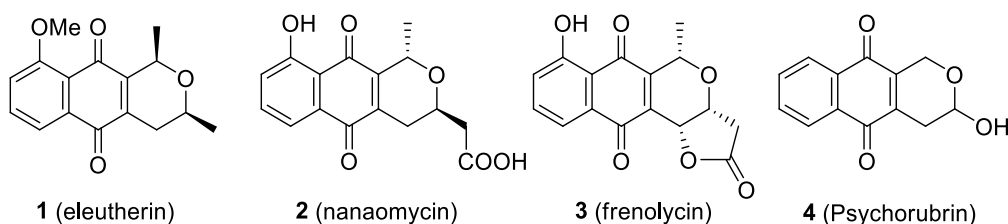
DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1.	Phổ hồng ngoại của toluen.....	4
Hình 1.2.	Phổ cộng hưởng từ hạt nhân của etanal.....	6
Hình 1.3.	Phổ khối lượng của 2,4 dimethylpentane	8
Hình 1.4.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ của hỗn hợp este Mosher (S)-1-phenylbutan-1-ol và (R)-1-phenylbutan-1-ol	12
Hình 1.5.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ của este Mosher (R)-1-phenylbutan-1-ol và (S)-1-phenylbutan-1-ol.....	13
Hình 1.6.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ của (-)-enriched và hỗn hợp (-)-enriched với CSA...	14
Hình 1.7.	Tín hiệu $^1\text{H-NMR}$ của CH_3 trong một số trường hợp.....	16
Hình 3.1.	Phổ IR của hợp chất 39a.....	27
Hình 3.2.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ của hợp chất 39a	28
Hình 3.3.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ giãn của hợp chất 39a	28
Hình 3.4.	Phổ MS của hợp chất 39a	29
Hình 3.5.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ của hợp chất 39b	31
Hình 3.6.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ giãn của chất 39b	31
Hình 3.7.	Phổ $^{13}\text{C-NMR}$ của hợp chất 39b.....	32
Hình 3.8.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ của hợp chất 39c	33
Hình 3.9.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ giãn của hợp chất 39c	34
Hình 3.10.	Phổ $^{13}\text{C-NMR}$ của hợp chất 39c.	34
Hình 3.11.	Phổ $^{13}\text{C-NMR}$ giãn của hợp chất 39c	35
Hình 3.12.	Phổ MS của hợp chất 39c	36
Hình 3.13.	Phổ $^1\text{H-NMR}$ của hợp chất 39d	38
Hình 3.14.	Phổ $^{13}\text{C-NMR}$ của hợp chất 39d.....	38
Hình 3.15.	Phổ HSQC của hợp chất 39d.....	39
Hình 3.16.	Phổ MS của hợp chất 39d.....	40

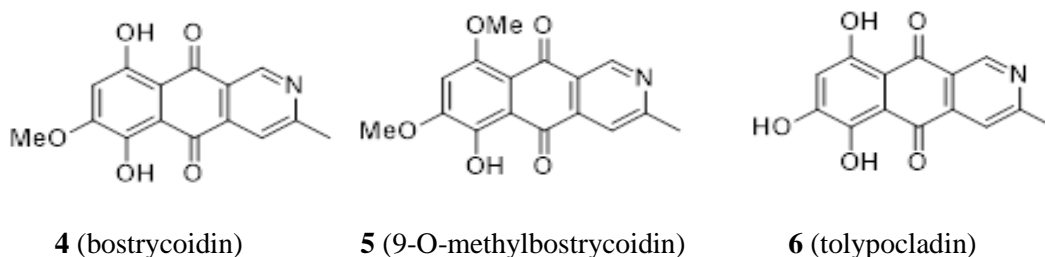

MỞ ĐẦU

Pyranonaphthoquinon là lớp chất kháng sinh thiên nhiên có khung 1*H*-naphtho[2,3-*c*]pyran-5,10-dion như eleutherin (1), nanaomycin A (2) và frenolycin B (3), psychorubrin (4) được chiết tách từ *Psychotria rubra*. Các hợp chất thiên nhiên thuộc lớp chất này có hoạt tính sinh học rất lý thú như kháng khuẩn, kháng nấm, chống ung thư và chống virut.

Mặc dù pyranonaphthoquinon là lớp chất được tìm thấy rất nhiều trong tự nhiên, nhưng dẫn chất 2-aza-anthraquinon của nó lại rất ít gặp trong tự nhiên. Cho đến nay, mới chỉ có 8 chất thuộc khung này được tìm thấy, chủ yếu được phát hiện từ nấm. Hợp chất 2-aza-anthraquinon đầu tiên được tách ra từ *Fusarium bostricoidin*, vào năm 1953. Nó là chất màu đỏ và được đặt tên là bostricoidin. Nghiên cứu hoạt tính sinh học của chất này đã xác định rằng bostricoidin có hoạt tính kháng lao (*Mycobacterium tuberculosis*) [44]. Chất 9-O-methylbostricoidin (5) là dẫn chất 2-aza-anthraquinon tiếp theo được tách ra trong quá trình nuôi cấy chủng *Fusarium moniliformate*. Nghiên cứu hoạt tính sinh học đã xác định, chất này (5) có hoạt tính kháng khuẩn Gram (+) rất mạnh [45,46]. Tolypocladin (6) tách được từ nấm *Tolypocladium inflatum*. Chất này thể hiện hoạt tính metal-chelating [47].

2-Aza-anthraquinon có hoạt tính gắn kết của DNA topoisomerases và được xem như là những tác nhân chống ung thư (intercalating DNA binding agents) [51]. Những tác nhân intercalating DNA như ametantrone (**7**) và mitoxantrone (**8**) là hai ví dụ về các chất đang được sử dụng trong lâm sàng để chữa bệnh ung thư. Trong quá trình nghiên cứu, người ta nhận thấy rằng cấu trúc của lớp chất 2-aza-anthraquinon có ảnh hưởng lớn đến hoạt tính của chúng. Vì vậy, việc xác định cấu trúc lớp chất này rất có ý nghĩa khoa học và thực tiễn.

Do đó đề tài này tập trung nghiên cứu phân tích cấu trúc của một số hợp chất 2-aza-anthraquinon bằng các phương pháp phổ hiện đại như phổ hồng ngoại (IR), phổ cộng hưởng từ hạt nhân (NMR) và phổ khối lượng (MS).